

Datum van inontvangstneming : 05/04/2023

Zaak C-76/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

5 februari 2022

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

5 februari 2022

Verzoekende partij:

QI

Verwerende partij:

Santander Bank Polska S.A.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Vordering tot betaling, in geval van totale aflossing van een hypothecair krediet vóór de in de hypothecaire kredietovereenkomst vastgestelde einddatum, van de kredietkosten in de vorm van het commissieloon voor het verstrekken van dat hypothecaire krediet.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Uitlegging van het Unierecht, in het bijzonder van artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU en artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG; artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1. Moet artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU op dezelfde wijze worden uitgelegd als artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG, dat wil zeggen aldus dat het recht van de consument op vermindering van de totale kredietkosten in geval van een vervroegde aflossing van het krediet zich uitstrekt tot alle aan de

consument in rekening gebrachte kosten, daaronder begrepen het commissieloon voor het verstrekken van het krediet?

2. Moet de in artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU neergelegde verplichting om de totale hypothecaire kredietkosten in geval van een vervroegde aflossing van het krediet te verminderen aldus worden uitgelegd dat de totale hypothecaire kredietkosten moeten worden verminderd naar evenredigheid van de verhouding van de duur van de periode tussen de vervroegde aflossing van het krediet en de datum die oorspronkelijk was overeengekomen als datum van aflossing van het krediet, tot de oorspronkelijk overeengekomen duur van de periode tussen de datum van uitbetaling en de datum van volledige aflossing van het krediet, dan wel aldus dat de vermindering van de totale kredietkosten evenredig behoort te zijn aan de derving van de door de kredietgever verwachte winst, dat wil zeggen aan de verhouding van de rente die na de eerdere aflossingen van het krediet nog verschuldigd was (die verschuldigd was voor de periode vanaf de datum van volledige aflossing tot de datum van de oorspronkelijk overeengekomen datum van volledige aflossing) tot de rente die verschuldigd was voor de volledige oorspronkelijk overeengekomen duur van de kredietovereenkomst (vanaf de datum van uitbetaling van het krediet tot de overeengekomen datum van volledige aflossing van het krediet)?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 2014/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 februari 2014 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen en tot wijziging van de richtlijnen 2008/48/EG en 2013/36/EU en verordening (EU) nr. 1093/2010 (hierna: „richtlijn 2014/17”): overwegingen 50 en 66; artikel 4, punt 13; artikel 25.

Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad (hierna: „richtlijn 2008/48”): artikel 3, onder g); artikel 16.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Ustawa o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (wet op het hypothecair krediet en het toezicht op hypotheekkredietbemiddelaars en hypotheekverstrekkers) van 23 maart 2017 (Dz. U. 2017, volgnr. 819; hierna: „u.k.h.”)

Artikel 39, lid 1: In het geval van een volledige aflossing van het hypothecair krediet vóór de in de hypothecaire kredietovereenkomst vastgestelde einddatum worden de totale hypothecaire kredietkosten verminderd met de rente en andere kosten van het hypothecair krediet voor de periode waarmee de looptijd van die

overeenkomst is ingekort, ook wanneer de consument deze kosten vóór de aflossing heeft betaald.

Artikel 4, punt 5: In deze wet wordt onder „totale hypothecaire kredietkosten” verstaan: alle kosten die de consument moet betalen in het kader van de hypothecaire kredietovereenkomst, met name: a) de rente, vergoedingen, commissielonen, belastingen en marges die de kredietgever bekend zijn; b) de kosten in verband met nevendiensten, met name verzekeringspremies, indien de betaling daarvan noodzakelijk is om het hypothecair krediet volgens de geadverteerde voorwaarden te verkrijgen, met uitzondering van de door de consument te betalen notariskosten en gerechtskosten;

Artikel 29, lid 1, punt 1: De hypothecaire kredietovereenkomst bevat de elementen die zijn vermeld in artikel 69, lid 2, van de Ustawa – Prawo bankowe (wet op het bankwezen; hierna: „bankwet”) van 29 augustus 1997, alsmede de vergoedingen en andere kosten die verband houden met het verstrekken van het hypothecair krediet, daaronder begrepen de vergoeding voor de behandeling van de kredietaanvraag, de voorbereiding en de sluiting van de hypothecaire kredietovereenkomst, en de voorwaarden voor de wijziging ervan;

Artikel 40

1. De partijen kunnen in de hypothecaire kredietovereenkomst voorzien in een vergoeding in geval van volledige of gedeeltelijke aflossing van het hypothecair krediet vóór de in die overeenkomst vastgestelde einddatum.
2. In het geval van een hypothecair krediet met variabele rentevoet kan de kredietgever slechts een vergoeding in rekening brengen indien de gehele of gedeeltelijke aflossing van het hypothecair krediet plaatsvindt binnen 36 maanden vanaf de sluiting van de hypothecaire kredietovereenkomst.
3. De in lid 2 bedoelde vergoeding mag niet hoger zijn dan het bedrag van de rente die in de periode vanaf de daadwerkelijke aflossing in rekening had kunnen worden gebracht op het hypothecair krediet dat vóór de einddatum volledig of gedeeltelijk is afgelost, en mag niet meer bedragen dan 3 % van het afgeloste bedrag van het hypothecair krediet.
4. Indien er tot aan het einde van de hypothecaire kredietovereenkomst met variabele rentevoet volgens de in die overeenkomst vermelde einddatum minder dan één jaar resteert, mag de vergoeding niet hoger zijn dan de rente die zou zijn verschenen voor de resterende duur tot aan het einde van de hypothecaire kredietovereenkomst.
5. In het geval van een hypothecair krediet met variabele rentevoet wordt voor de berekening van de in de leden 3 en 4 bedoelde rente de rentevoet op de datum van de daadwerkelijke aflossing in aanmerking genomen.

6. In het geval van een hypothecair krediet waarvoor in de betreffende periode een vaste hypothecaire rentevoet geldt, kan de kredietgever in die periode een vergoeding in rekening brengen.

7. De vergoeding mag niet hoger zijn dan de kosten van de kredietgever die rechtstreeks verband houden met de vervroegde aflossing.

Ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 (Dz. U. nr. 126, volgnr. 715; hierna: „u.k.k.”)

Artikel 5, punt 6: In deze wet wordt onder „totale kredietkosten” verstaan: alle kosten die de consument moet betalen in het kader van de kredietovereenkomst, in het bijzonder: a) de rente, vergoedingen, commissielonen, belastingen en marges die de kredietgever bekend zijn, alsmede b) de kosten in verband met nevendiensten, met name verzekeringspremies, indien de betaling daarvan noodzakelijk is om het krediet volgens de geadverteerde voorwaarden te verkrijgen, met uitzondering van de door de consument te betalen notariskosten;

Artikel 49, lid 1: In het geval van een totale aflossing van het krediet vóór de in de overeenkomst vastgestelde einddatum worden de totale kredietkosten verminderd met de kosten die betrekking hebben op de periode waarmee de looptijd van de overeenkomst is ingekort, ook wanneer de consument deze kosten vóór de aflossing heeft betaald.

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoekster heeft als consument op 15 september 2017 met de rechtsvoorganger van verwerende bank een woningkredietovereenkomst gesloten voor een bedrag van 106 600 PLN. De overeenkomst werd gesloten voor een looptijd van 360 maanden en voorzag in een commissieloon voor het verstrekken van het krediet ten belope van 2,50 % van het kredietbedrag, wat een bedrag van 2 600 PLN uitmaakte. Dit bedrag werd vermeld als een element van de totale kosten van het krediet.
- 2 Verzoekster heeft op 4 april 2019 het krediet volledig vervroegd afgelost, te weten 19 maanden na de sluiting van de kredietovereenkomst. Verzoekster heeft dan ook betoogd dat verweerster haar het commissieloon voor een periode van 341 maanden moet terugbetalen, wat correspondeert met een bedrag van 2 462,78 PLN.
- 3 Verzoekster heeft bij verweerster een klacht ingediend waarin ze erop heeft gewezen dat het commissieloon terugbetaald moest worden. Bij brief van 20 juli 2020 wees verweerster verzoeksters klacht af en weigerde zij het commissieloon terug te betalen.
- 4 Hierop heeft verzoekster bij de rechter een vordering tot betaling ingesteld. In haar verweerschrift concludeerde verweerster tot afwijzing van de vordering.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 5 Verweerster heeft betoogd dat het commissieloon voor het verstrekken van het krediet een eenmalig karakter had en uitgesloten is van de verplichting tot evenredige terugbetaling. Uit voorzorg heeft verweerster er tevens op gewezen dat indien het commissieloon voor het verstrekken van het krediet gedeeltelijk zou moeten worden terugbetaald, de terugbetaling van het gedeelte van het commissieloon niet evenredig behoort te zijn aan de verhouding van de periodes, maar aan de door de kredietgever verwachte vergoeding voor de financiering waarvan de consument gebruik maakte. Verweerster heeft een formule voorgesteld waarbij het bedrag van de terugbetaling gelijk is aan het terugbetalingspercentage vermenigvuldigd met het in rekening gebrachte commissieloon voor het verstrekken van het krediet, waarbij het terugbetalingspercentage correspondeert met de te betalen rente (berekend vanaf de datum die volgt op de volledige vervroegde aflossing van het krediet tot aan de overeengekomen datum van volledige aflossing van het krediet) gedeeld door de rente voor de volledige kredietperiode (bedrag van de rente die verschuldigd is voor de periode vanaf de datum van opnemng van het krediet tot en met de overeengekomen datum van aflossing van het krediet).

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 6 Wat de **eerste prejudiciële vraag betreft**, haalt de verwijzende rechter het arrest van het Hof van 11 september 2019 aan, Lexitor (C-383/18, EU:C:2019:702), waarin het Hof in punt [36] heeft geoordeeld dat artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG aldus moet worden uitgelegd dat het recht van de consument op verlaging van de totale kredietkosten in geval van een vervroegde aflossing van het krediet alle aan de consument aangerekende kosten omvat. Volgens het Hof maakt een vergelijkende analyse van de verschillende taalversies van artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48, zoals die in de punten 25 en 26 van dat arrest is verricht, het niet mogelijk om de exacte omvang te bepalen van de verlaging van de totale kredietkosten waarin die bepaling voorziet. De Nederlandse, de Poolse en de Roemeense versie van de bepaling in kwestie suggereren namelijk een kostenverlaging die verband houdt met de resterende duur van de overeenkomst, terwijl de Duitse en de Engelse versie van deze bepaling gekenmerkt worden door enige dubbelzinnigheid en suggereren dat de met die duur verband houdende kosten dienen als aanwijzing voor de berekening van de verlaging. De Italiaanse versie van artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48 verwijst, net zoals de Franse, naar interesten en kosten die verschuldigd zijn voor de resterende duur van de overeenkomst. Ten slotte vereist de Spaanse versie een verlaging die de kosten omvat die overeenkomen met de resterende duur van de overeenkomst. Niettemin moet volgens vaste rechtspraak van het Hof bij de uitlegging van een Unierechtelijke bepaling niet alleen rekening worden gehouden met haar bewoordingen ervan, maar ook met haar context en met de doelstellingen van de regeling waarvan zij een onderdeel vormt (zie in die zin arrest van 10 juli 2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, punt 37). De Sąd Rejonowy (rechter in

eerste aanleg) verwijst ook naar de conclusie van advocaat-generaal Hogan van 23 mei 2019, *Lexitor Sp. z o.o.* (C-383/18, EU:C:2019:451), waarin de advocaat-generaal vier mogelijke uitleggingen van artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48 heeft onderzocht (punten 39-67 van de conclusie). Hij is tot de slotsom gekomen dat twee uitleggingen niet alleen verenigbaar zijn met de beginselen van richtlijn 2008/48, maar ook lijken te weerspiegelen wat de Uniewetgever voor ogen moet hebben gehad (punt 66 van de conclusie). Volgens de ene (de tweede) uitlegging moeten de totale kredietkosten worden verlaagd naar evenredigheid van de resterende duur van de overeenkomst. De uitdrukking „gedurende de resterende duur van de overeenkomst” zou eigenlijk slechts een indicatie zijn van de wijze waarop de verlaging wordt berekend, te weten naar evenredigheid van „de resterende duur van de overeenkomst” (punt 43 van de conclusie). Op grond van de andere (de vierde) uitlegging zou de consument recht hebben op een verlaging die gelijk is aan de eenmalige of terugkerende betalingen die nog niet opeisbaar zijn op het tijdstip van de vervroegde aflossing (punt 46 van de conclusie). De advocaat-generaal is in punt 68 van zijn conclusie tot de slotsom gekomen dat artikel 16, lid 1, juncto artikel 3, onder g), van richtlijn 2008/48/EG aldus moet worden uitgelegd dat de verlaging waarop een consument in het geval van een vervroegde aflossing recht heeft, betrekking kan hebben op kosten die niet afhangen van de duur van de kredietovereenkomst. Een lidstaat kan deze verlaging echter niet eenvoudigweg beperken tot de kosten die de kredietinstelling ten gevolge van de vervroegde aflossing heeft uitgespaard, en een nationale rechter kan de nationale wetgeving niet in die zin uitleggen.

- 7 De nationale rechter is van oordeel dat de door het Hof in de zaak *Lexitor* (C-383/18, EU:C:2019:702) aan artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG gegeven uitlegging *mutatis mutandis* moet worden toegepast bij de uitlegging van artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU, aangezien beide richtlijnen onderling met elkaar verbonden zijn. Dit blijkt uit het feit dat in artikel 4, punt 13, van richtlijn 2014/17/EU wordt verwezen naar artikel 3, onder g), van richtlijn 2008/48/EG. Bovendien beogen beide richtlijnen de rechten van de consumenten op de markt voor financiële diensten te beschermen.
- 8 De verwijzende rechter heeft evenwel vastgesteld dat er sprake is van een verschil in de bewoordingen van artikel 39, lid 1, u.k.h. en artikel 49, lid 1, u.k.k., die de omzetting vormen van respectievelijk artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU en artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG. Dergelijke verschillen blijken niet uit de bewoordingen van de aangehaalde richtlijnbevestigingen.
- 9 Artikel 39, lid 1, u.k.h. kan volgens de nationale rechter ook aldus worden uitgelegd dat de vermindering van de door de consument gedragen kosten in verband met de vervroegde aflossing van het hypothecair krediet – zoals verweerster voorstelt – zich niet uitstrekt tot het commissieloon voor het verstrekken van het krediet, dat neerkomt op eenmalige kosten die nog vóór de opnemings van het krediet zijn gemaakt. Deze kosten zijn niet in de tijd gespreid.

- 10 Gelet op de algemeen bekende omstandigheid dat hypothecaire kredieten voor lange termijnen worden gesloten, vraagt de rechter zich af of een andere uitlegging van artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU dan die van artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG gerechtvaardigd zou zijn. Het gaat om een uitlegging die met dat verschil rekening houdt en de kredietinstelling de zekerheid geeft dat op zijn minst de kosten die verband houden met het verstrekken van het hypothecair krediet, niet worden verminderd in geval van vervroegde aflossing door de consument, de kredietnemer.
- 11 De uitlegging door het Hof van artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU op dezelfde wijze als het Hof artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG heeft uitgelegd, staat de nationale rechter die artikel 39 u.k.h. uitlegt in overeenstemming met het Unierecht, slechts één uitlegging van deze nationale bepaling toe. De nationale rechter zal ervan uitgaan dat het commissieloon voor het verstrekken van het krediet op passende wijze wordt verminderd voor de resterende periode tot aan het oorspronkelijk overeengekomen einde van de kredietaflossingen.
- 12 **Wat de tweede vraag betreft**, regelen – zoals verweerder terecht opwerpt – de richtlijn noch de nationale bepalingen de methode om de grootte van de kosten te berekenen die in geval van vervroegde aflossing van het krediet moeten worden verminderd en terugbetaald aan de consument. Een eenduidige aanwijzing ter zake blijkt evenmin uit het arrest van het Hof of uit de conclusie in zaak C-383/18.
- 13 De verwijzende rechter geeft van de twee benaderingen de voorkeur aan degene die voorziet in een terugbetaling die evenredig is aan de verhouding van de duur van de niet-uitvoering van de overeenkomst (naar aanleiding van de vervroegde aflossing) tot de oorspronkelijk overeengekomen duur van de overeenkomst. Het terug te betalen deel van het commissieloon zou als volgt moeten worden berekend: het terug te betalen deel van het commissieloon is gelijk aan het bedrag van het in rekening gebrachte commissieloon voor het verstrekken van het krediet, vermenigvuldigd met het terugbetalingspercentage. Het terugbetalingspercentage komt volgens de verwijzende rechter overeen met de duur, in dagen, van de periode vanaf de dag die volgt op de vervroegde aflossing tot de datum waarop volgens de overeenkomst de totale aflossing moest plaatsvinden, gedeeld door de duur, in dagen, van de periode tussen de overeengekomen datum van uitbetaling van het krediet tot de overeengekomen datum van volledige aflossing van het krediet. Bovendien wordt in artikel 25, lid 1, van richtlijn 2014/17/EU gerefereerd aan de „resterende duur van de overeenkomst” en kan worden aangenomen dat de mogelijkheid van een passende vergoeding (uit artikel 25, lid 3, van richtlijn 2014/17/EU) is omgezet bij artikel 40 u.k.h.
- 14 De tweede mogelijke oplossing bestaat in een terugbetaling naar evenredigheid van de verhouding (het quotiënt) van de door de kredietgever gederfde rente (voor de periode vanaf de datum die volgt op de vervroegde volledige aflossing tot de oorspronkelijk overeengekomen datum van volledige aflossing) tot de totale rente (voor de periode vanaf de dag van uitbetaling van het krediet tot en met de

overeengekomen datum van volledige aflossing van het krediet). Dat quotiënt zou het terugbetalingspercentage vormen dat na vermenigvuldiging met de waarde van het commissieloon voor het verstrekken van het krediet resulteert in het bedrag van het terug te betalen deel van het commissieloon. In de richting van deze uitlegging lijken artikel 25, lid 3, van richtlijn 2014/17/EU en – gedeeltelijk – overweging 66 van die richtlijn te wijzen, die voorzien in de mogelijkheid van een passende vergoeding voor de ondernemer.

- 15 Anderzijds kan ook worden betoogd dat de in artikel 25, lid 3, van richtlijn 2014/17/EU neergelegde mogelijkheid van een passende vergoeding is omgezet bij artikel 40 u.k.h.